

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 10.—, za pol leta K 5.—, za četrt leta K 2.50. Posamezna številka 20 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 9 mark, za Ameriko 3 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravništvo Ljubljana, Šel'nburgova ulica šte. 6. II. nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati s enostopnimi petiti vrticami se zaračunavajo, in sicer: pri enkratni objavi po 16 vin., pri trikratni po 18 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokrat. — Za razne objave št. stane peti vrtica 24 vin. — Reklam. so poštnine proste. — Ne frankirane pisma se ne sprejemajo.

Socialna politika v naši državi.

Ko je nastala prekucija v srednji Evropi, so se narodi združili vsak okolo svojega socialnega in demokratičnega programa. In domala po vseh državah je tudi zmagal demokratizem in prišli so na površje socialno uvidelni državniki, ki skušajo marsikaj realizirati, za čemer je proletarijat toliko časa hrepenel. Proces se sicer običajno ne vrši naglo, marveč le polagoma, ker je konstrukcija družbe preveč ukoreninjena in je treba premagati doslej veljavno svetovno naziranje o družbi in družabnih uredbah.

Ni pa ta proces povsod enak. Na Ruskem je najradikalnejši posegel v družbo. Čehoslovaška je doslej prej reakcionarna; Nemška Avstrija in Nemčija korakata skoro vzporedno, kaj bo na Ogrskem še ne vemo, o Bulgariji, kjer najbrže precej vre, že mesece ne dobivamo nobenih poročil. Tudi Poljska je nekam uganka. V antantnih državah se pričinja mogočno gibanje: delavstvo zahteva povsod svoje pravice, bori se za pravice, ki jih je izgubilo med vojno in za socialne reforme z vso odločnostjo. Lahko torej rečemo, da objema rdeči plamen družabne preuredbe ves svet.

Vse to je naravna posledica vojne in zatiranja med vojno.

Kako vse drugače je pri nas! O demokratizmu in o socialni pravičnosti pri nas stranke niso govorile. Pri nas te bobnajo o močni državi, ki naj temelji v močnem centralizmu, v militarizmu in birokratizmu. To je meščanskim strankam najsvetejše geslo, na katero se sklicujejo naravnost s heroičnim ponosom. Prav pridno so na delu, da zgrade državo absolutizma v varstvo meščanstva in domačega neznanega kapitalizma. Vse njih delo, vse njih odredbe streme za tem, ne da bi se ozirali na želje in potrebe prebivalstva. In vendar bo moral proletarijat napraviti tej neobzirni politiki, ki ga tira le v bedo, konec.

V državnem predstavništvu imamo deset svojih poslancev. Proti tej neobzirni gospodi, ki je na drugi strani, ti socialistični zastopniki res ne morejo delati čudežev. To vemo vsi. V Belem gradu so sprejeli agrarno reformo, ki ni temeljita, a izvesti jo ne puste. Naši poslanci izdelujejo zakon za delavsko zavarovanje, za socialno zavarovanje, toda, kako ga bodo meščanske stranke sprejele, to je drugo vprašanje delne avtonomije dežel, ki so po svojem gospodarskem in kulturnem razvoju tako različne, da se mora dati posameznim primerno avtonomijo, so tako važna vprašanja, da je od njih odvisno tudi, koliko časa bodo socialisti v vladi in v predstavništvu. Nikakor ne gre, da bi pomagala socialno demokratična stranka snovati in utrditi nedemokratično državo, ki nima in ne bo imela za socialne potrebe in reforme prav nikakršnega zmisla, vsaj dokler bo ta vlada na krmilu. Moti se, kdor misli, da bo ljudstvo pogoltnilo vse protiljudske ukrepe, da bo slepo sledilo nečuvnostim, ki se jih sramujejo že v Avstraliji in Afriki.

Kakor so napredovale vse druge države v Evropi, prav tako mora v socialnem oziru napredovati tudi Jugoslavija. Ne maramo, da bi proletarijat drugih dežel kazal na nas s prstom, češ, tam doli v Jugoslaviji imajo še staroveške običaje in uredbe. Jugoslovanski proletarijat je napredoval, neglede na meščanske stranke. Ta proletarijat se lahko meri s proletarijatom drugih dežel, storil bo svojo dolžnost, ko bo kupica njegovega trpljenja zvrhana. Iste pravice, iste uredbe, ki jih dobi proletarijat drugod, hoče imeti tudi jugoslovanski proletarijat; če jih ne bo dobil parlamentarnim potom, jih pa bo dobil zunaj parlamenta. Njegova last so! Zato jih zahreva.

Dve interpelaciji s Čobala in tovarišev v državnem predstavništvu.

Na ministra za gozdarstvo in rudarstvo:

Pokojnine, ki so jih izplačevale bratovske skladnice po zakonu iz leta 1889., so znašale povprečno od 200—288 K na leto, ali na mesec 16—24 K. Vdove so dobivale polovico tega, oziroma eno tretjino; a sirote eno šestnajstinko. Že v mirnih časih je bila odmerjena ta pokojnina pičlo; v sedanji draginji je pa ta znesek popolnoma nezadosten.

Odbori bratovskih skladnic, kakor tudi posamezni vpokojenci so prosili svojo nadzorovalno oblast, višji rudarski urad v Ljubljani, da se jim dovoli v tem izrednem času, povišati pokojnine preko določil v pravilih bratovskih skladnic. Doslej še ni nobene rešitve, dasi je preteklo že več mesecev od tega časa.

Zato vprašajo podpisani gospoda ministra: Ali je pripravljen naročiti višjemu rudarskemu uradu v Ljubljani kot nadzorovalni oblasti bratovskih skladnic, da nemudoma ugodno reši vse omenjene prošnje?

Na ministra za socialno politiko:

Podpora za preživljanje, ki so jo dobivale družine in sirote, katerih hranitelji so bili v ujetništvu ali v Ameriki ali so padli v boju, se je ustavila dne 15. novembra 1918. leta s pripombo, da to podporo uživajo i nadalje, ako dokažejo, da njih hranitelj še ni prišel domov.

V resnici se pa v mnogih slučajih, na primer v litjskem okrajnem glavarstvu, ni izplačala ta podpora, čeprav se je podal dokaz, da hranitelja še ni domov. S 15. februarjem 1919. leta so se pa popolnoma ustavile te podpore z naročilom, da se morajo vlagati nove prošnje, ki pa doslej še niso rešene. Prizadete družine in sirote so s tem pahnjene v veliko bedo.

Zato vprašajo podpisani gospoda ministra: Ali je pripravljen naročiti okrajnemu glavarstvu v Litiji, da nemudoma reši omenjene prošnje ter izplača zaostale podpore onim družinam in sirotam, katerih hranitelji se še niso vrnili iz ujetništva, oziroma so padli na bojnem polju ali pa se še nahajajo v Ameriki?

Civilne obleke bivših vojakov.

Ako se upošteva, da se je svetovne vojne udeležilo vsaj 150.000 mož iz slovenskega ozemlja, kateri so skoraj vsi ob nastopu vojaške službe oddali v vojaška skladišča svojo civilno obleko, ako se upošteva, s kako težavo se nabavijo danes obleke in koliko stanejo, saj bi 150.000 civilnih oblek stalo najmanj 40 milijonov kron, je že iz narodnogospodarskih ozirov potrebno, da se vsem bivšim vojakom, ki so svojo civilno obleko res oddali, te vrnejo.

Vojaške oblasti na slovenskem ozemlju si prizadevajo, da pridejo civilne obleke iz skladišč v roke lastnikov, kar je mogoče seveda le glede tistih oblek, ki se nahajajo na slovenskem ozemlju.

Ker je pa bivša Avstrija preseljevala slovenske kadre v tuje dežele in so morali ti tudi civilno obleko seboj prevažati in ker je mnogo mož iz slovenskega ozemlja služilo pri vojaških krdelih, kojih kadri so sploh bili v drugih deželah, je ostalo veliko število civilnih oblek izven slovenskega ozemlja, od koder jih poedinec ali sploh ne dobi, ali pa se mu delajo ovire.

Mnogo oblek se je zgubilo, ali se more domnevati, da so zgubljene, ali vsaj nedosegljive, seveda lahko pridejo lastniki takih zgubljenih oblek v veliko zadrego, da nimajo kaj obleči.

Vojaška intendantca za Slovenijo je to upoštevala ter določila, da se lastniki takih oblek, o katerih je verjetno dokazano, da so bile res oddane in zgubljene, odškodujejo ali v denarju (do osemdeset kron) ali pa z drugo obleko.

Da se bivšim vojakom olajša, priti do svoje res oddane obleke — oziroma, če je oddana obleka res zgubljena, do odškodnine, je združila intendantca vse tozadevne posle na vojno dopolnilno poveljstvo v Ljubljani, kojega gospodarski urad rešuje vse te prošnje, ki se nanašajo na civilne obleke, oziroma odškodnino.

Vsi bivši vojaki, ki se do sedaj za svojo res oddano civilno obleko še niso zglasili, prijavijo svojo zahtevo pri občinskem uradu, kjer navedejo sledeče:

1. popolno ime, rojstno leto in domovinsko občino,

2. kdaj, kje in pri katerem vojaškem oddelku so ob začetku ali tekom vojne nastopili vojaško službo in oddali svojo civilno obleko.

3. poedine kose oddane obleke in druge oddane stvari — njih opis — in v čem oddano (n. pr. v kovčeku, nahrbtniku, zavoju itd.),

4. kdaj, kje in komu so oddali pri izstopu iz vojaške službe vojaško obleko in druge vojaške stvari (ako imajo potrjeno, ga naj priložijo).

Za padle, oziroma umrle vojake napravijo take prijave (točka 1 do 3) njih pravi dediči.

Občinski uradi pošljejo prijave, in sicer za vojake, ki so oddali civilno obleko: pri bivšem 17. pešpolku — na nadomestni bataljon ljubljanskega pešpolka v Ljubljani,

pri bivšem 27. domobranskem pešpolku, oziroma pri gorskem strelskem

polku št. 2 — na nadomestni bataljon slovenskega planinskega polka v Ljubljani, pri bivšem 87. pešpolku — na nadomestni bataljon celjskega pešpolka v Celju,

pri bivšem 26. domobranskem, oziroma strelskem pešpolku v Mariboru, pri bivšem 26. črnovojniškem pešpolku v Mariboru, pri 47. pešpolku v Mariboru — na nadomestni bataljon mariborskega pešpolka v Mariboru,

pri bivšem 5. dragonskem polku v Mariboru — na nadomestni škadron dragonskega polka v Mariboru,

pri bivšem 3. pionirskem (saperskem bataljonu v Ptuj) — na nadomestno stotnijo saperskega bataljona v Ptuj,

pri čem je upoštevati tudi morebiti od teh oddelkov razglašene navodila.

Vse druge prijave se pa vpošljejo na vojno dopolnilno poveljstvo v Ljubljani, kamor se lahko oddajo tudi za zgoraj navedene oddelke namenjene prijave, katere potem vojno dopolnilno poveljstvo istim dopošlje.

Vsi oni, ki so tako prijavo že odposlali, ali potom občinskega urada, ali pa po pošti, pa je preteklo že več časa, a ne dobe nobene rešitve, lahko prijavo v zgoraj navedenem smislu ponovijo.

Kdor pri zgoraj navedenih ali drugih vojaških oddelkih na slovenskem ozemlju res oddane civilne obleke ne dobi nazaj, ker se je ta zgubila, ali se more zgubljeno smatrati, lahko prosi za odškodnino. Prošnji je priložiti:

1. potrdilo dotičnega vojaškega oddelka, da je res oddana civilna obleka zgubljena,

2. dokazilo (t. j. potrdilo onega vojaškega oddelka, ki ga je iz vojaške službe odpustil), da je oddal pri izstopu iz vojaške službe vso vojaško obleko in druge vojaške stvari, ker če je dobil pri izstopu iz vojaške službe porabno vojaško obleko ali se je s tako obleko iz bojišča vrnil, nima več pravice do odškodnine, ker velja že ta vojaška obleka kot nadomestilo za zgubljeno civilno obleko.

Ako pa je vojaški oddelek, pri katerem se je civilna obleka res oddala in shranila, izven slovenskega ozemlja (n. pr. v Nemški Avstriji, Ogrski itd.) priloži prošilec svoji odškodninski prošnji: svojo izjavo, kedaj, kje in pri katerem vojaškem oddelku je oddal svojo civilno obleko in da te civilne obleke ni dobil nazaj; to izjavo mora potrditi občinski urad in orožniška postaja, oziroma pri beguncih (Primorsko in Koroško) begunski urad v Ljubljani (za take begunske izjave se dobe vzorci pri gospodarskem uradu vojno-dopolnilnega poveljstva v Ljubljani).

Tudi resnični dediči po padlih ali umrlih vojaki, katerih civilna obleka se je zgubila, so opravičeni zahtevati odškodnino, in sicer v denarju, t. j. osemdeset kron — takim prošnjam je poleg dokaza, da je civilna obleka zgubljena, priložiti potrdilo, oziroma izkaz pristojnega zapuščinskega sodišča, da je prošilec (prosilka) pravi dedič.

Vse odškodninske prošnje s prilogami vred pošljejo občinski uradi vojno-dopolnilnemu poveljstvu v Ljubljani.

Kdor pa hoče tako prošnjo izjemoma osebno izročiti, se oglasi pri gospodarskem uradu vojno-dopolnilnega poveljstva v Ljubljani — v stari cukrarni, I. nadstropje, kjer odda prošnjo računskemu poročniku Rožmanu. —

Da ne bode nepotrebnih pisarij in zavlačevanja, se opozarja, da se bode moglo ugoditi le takim prošnjam, ki bodo imele vse gori navedene podatke in priloge.

Prošnje za demobilizacijski material.

Vse take prošnje je odstopila deželna vlada za Slovenijo v rešitev Gospodarski komisiji za stvarno demobilizacijo v Ljubljani, Sodna ulica 1, ki je bila ustanovljena z naredbou Uradni list št. 45 z dne 1. februarja 1919. Glede reševanja vloženih prošenj in vlaganja novih, razglašava navedena komisija sledeče:

Izključno pravico dodeljevanja demobilizacijskega materiala, v kolikor to ni izrecno vojaški material, kakor n. pr. municija, orožje in vojaška oprema, ima Gospodarska komisija v Ljubljani, ki ustanavlja za kraje, kjer se nahajajo večje množine demobilizacijskega blaga, posebne krajevne komisije, ki potem poslujejo v lastnem delokrogu po navodilih komisije v Ljubljani. Nekolekovane prošnje za demobilizacijski material naj se vlagajo izključno le pri Gospodarski komisiji v Ljubljani, kjer obstojajo krajevne komisije, tudi pri teh. Vsaka prošnja mora imeti navedeno:

1. natančno ime in naslov dotičnika, ki hoče kak material dobiti;

2. utemeljitev nujnosti potrebe in ali ga rabi za svojo lastno potrebo kot direktni uporabnik, ali pa le posredno. Prošnje direktnih uporabnikov se bodo upoštevale v prvi vrsti, in šele potem drugi prosilci. Trgovci bodo zamogli dobiti demobilizacijsko blago le v slučaju, ako se ne oglašajo direktni uporabniki, oziroma tudi na razpisanih dražbah demobilizacijskega blaga;

3. navede naj se tudi kraj, oziroma skladišče, kjer se zaželjeno blago nahaja, ako je to prosilcu znano.

4. Stroji sploh in dragocenejši predmeti se bodo oddajali pod pogojem, da jih bo kupec rabil najmanj skozi 2 leti, če jih hoče prej odprodati, mora dobiti za to dovoljenje Gospodarske komisije, ki si bo v takih slučajih pridržala pravico razpolaganja.

Na splošno se opozori še na sledeče: Vsak dodeljen material mora biti pred dodelitvijo ali vsaj pred prevzetjem ocenjen in mora biti kupna svota vplačana predno zamore kupec odzvzeti svoj material. Kupec se mora zavezati, da spravi kupljeno blago v gotovem, sporazumno z njim določenem terminu, ker ne prevzame pozneje Gospodarska komisija nobene odgovornosti več.

Gotove vrste blago se bo oddajalo le dobrodelnim in kulturnim zavodom, kakor na pr.: glasbila in drugo.

Vstop v skladišča demobilizacijskega materiala je v splošnem prepovedan. V posebnih slučajih pa izdaja taka dovoljenja le Gospodarska komisija v Ljubljani in lokalne komisije, kjer so ustanovljene.

Že vlozene prošnje se rešujejo pri važnejših predmetih v sejah Gospodarske komisije, sicer pa po predsedniku komisije. Prošnje, katerim manjka podlaga v smislu navedenih točk, bodo ostale nerešene. Zlasti se ne bodo upoštevale prošnje na splošno sestavljene, ki ne povedo, katere predmete in kolikšno množino da zahteva prošilec, kakor n. pr.: »Rabim nekaj kovaškega orodja...« »Rabim kmetijske stroje...« »Prosim, da mi sporočite, če mi morete prodati...« Vse take prošnje bodo ostale brez uspeha, ker Gospodarska komisija nima časa izpraševati posameznih prosilcev in jih obveščati, kateri predmeti da bi bili zanje prikladni. Takí prosilci naj se zglašijo pri dražbah, ki bodo razpisane za posamezna skladišča ali pa za posamezne skupine predmetov, n. pr. poljsko orodje, železne surovine ali kaj sličnega, kakor nanesel prilika.

Službe, trafike in ustanove za invalide ali svoje padlih.

»Komisija za preskrbo vračajočih se vojniki v Ljubljani« opozarja na proste službe, trafike in ustanove za invalide in svoje, padlih, umrlih ali pogrešanih vojakov. Z razprtimi črkami je tiskana ob-

last, ki je mesto razpisala in pri kateri je treba prošnjo vložiti, za tem sledi razpisana služba, trafika itd. V oklepaju je povedan dan, do katerega se mora prošnja vložiti in številka uradnega lista (n. pr. u. l. št. 50), v katerem so navedeni vsi natančnejši podatki in pogoji. Vojnim invalidom so pridržana: 1. izključno v sva mesta slug, paznikov (tudi vratarjev) v vseh javnih uradih, sodiščih, kaznilnicah, šolah, občinah, zavodih in obratih, katere država ali nadzira ali podpira; prav tako vsa mesta opraviteljev drž. pravdnitva izven sodišč pri sodnih dvorih; 2. dve tretjini vseh prostih službenih mest pisarniških uradnikov, poduradnikov in pomožnih pisarniških moči. Za pojasnila se invalidi lahko obračajo na »Državno posredovalnico za delo, v Ljubljani, oddelek za invalide«.

SLUŽBE.

Deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani, gradbeni urad: 3 cestni mojstri (Jesenice, Tržič, Celje), 2 rečna mojstra (Celje, Ptuj), (do 31. marca 1919, u. l. št. 53). Deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani, gradbeni urad: 18 mest cestarjev, 6 v stavbenem okraju kranjskem, 1 v stavbenem okraju ljubljanskem, 2 v stavbenem okraju novomeškem, 3 v stavbenem okraju slovenjegraškem (do 31. marca 1919, u. l. št. 58).

Predsedništvo višj. dežel. sodišča v Ljubljani: 3 vodje zemljiške knjige; (2 okr. sodišče Maribor, 1 Novomesto) 12 pisar. oficialov; (1 pri okr. sodišču Radovljica, 1 Brežice, 1 Konjice, 1 Šmarje, 1 Ormož, 1 Slov. Bistrica, 2 Ptuj, 1 Št. Lenart, 1 Pliberk, 1 Metlika, 1 Mokronog) 46 pisar. uradnikov, (3 pri dežel. sodišču v Ljubljani: pri okrožnih sodiščih: 2 v Celju, 8 v Mariboru, 3 v Novemestu: pri okrajnih sodiščih: 1 v Kranju, 1 v Kranjski gori, 1 v Litiji, 2 na Vrhniki, 2 v Brežicah, 1 v Gorenjem Gradu, 1 v Konjicah, 1 v Laškem, 1 v Rogatcu, 2 v Slov. Gradcu, 2 v Šostanju, 1 v Ljutomeru, 1 v Ormožu, 4 v Ptuj, 1 v Slov. Bistrici, 1 v Zgor. Radgoni, 2 v Pliberku, 1 v Velikovcu, 1 v Železni kaplji, 1 v Ribnici, 1 v Kozjem, 1 v Metliki) (do 8. aprila 1919, u. l. št. 54).

Predsedništvo višj. dežel. sodišča v Ljubljani: 2 poduradnika, (1 okrožno sodišče Celje, 1 Maribor), 42 slug: (1 višj. dežel. sodišče v Ljubljani, 3 dežel. sodišče v Ljubljani, 4 v Celju, 2 v Mariboru, 2 v Novemestu, 1 v Cerknici, 1 v Kamniku, 1 v Ložu, 1 v Rožku, 1 v Konjicah, 1 v Slov. Gradcu, 1 v Šostanju, 1 v Zgor. Radgoni, 1 v Marnberku, 4 v Ptuj, 1 v Slov. Bistrici, 2 v Št. Lenartu, 1 v Pliberku, 2 v Železni kaplji, 1 v Kočevju, 1 v Mokronogu, 1 v Radečah, 1 v Ribnici, 1 v Trebnjah, 1 v Vel. Laščah, 1 v Višnji gori), 1 strojnik: (pri okrož. sodišču v Mariboru), 4 višji jetn. pazniki: (1 v Celju, 1 v Mariboru, 2 Novomesto) jetniški pazniki: (7 v Novemestu, nekaj v Mariboru) (do 16. aprila 1919, u. l. št. 60).

Predsedništvo višj. dežel. sodišča v Ljubljani: več mest pisar. oficijantov in pisar. pomočnikov: (pri sodiščih v področju višj. dežel. sodišča v Ljubljani) (do 26. aprila 1919, u. l. št. 65).

Višj. državno pravdnitvo v Ljubljani: 3 upravitelje državnega pravdnitva (1 pri okraj. sodišču v Radovljici, 1 v Škofji Loki, 1 na Vrhniki) (do 10. aprila 1919, u. l. št. 57). 7 mest upraviteljev drž. pravdnitva (1 pri okr. sod. v Brežicah, 1 v Konjicah, 1 v Kozjem, 1 v Laškem trgu, 1 v Logatcu, 1 v Sevnici, 1 v Šostanju) (do 15. aprila 1919, u. l. št. 65).

Finančna prokuratura v Ljubljani: 1 kanclist (Ljubljana) (do 1. aprila 1919, u. l. št. 61).

Finančno deželno ravnateljstvo v Ljubljani: finančni stražniki (Ljubljana, Maribor) (do 5. aprila 1919, u. l. št. 64).

Davčno oblastvo v Krškem: 1 pomožni sluga (Krško) (do 28. marca 1919, u. l. št. 64).

TRAFIKE.

Finančno okrajno ravnateljstvo v Ljubljani: glavna trafika (Smartno pri Litiji) (do 16. aprila 1919, u. l. št. 64). Trafika (Dolenja Stara vas 26 davč. okraj Kostanjevica) (do 18. aprila 1919, u. l. št. 64). Trafika (Cesta 23 davč. okr. Vel. Lašče) (do 19. aprila 1919, u. l. št. 64). Trafika (Breg 11, davč. okr. Kočevje) (do 17. aprila 1919, u. l. št. 64).

Tobačno delavstvo!

Na zahteve, ki jih je tobačno delavstvo vložilo dne 15. t. m. na finančno upravo, se je doseglo, da bode nabavni prispevek, ki bi bil šele s 1. majem izplačan, izplačan že s 1. aprilom in sicer se obenem poviša za 100 odstotkov. Tedenske draginjske doklade se zvišajo s 1. majem. Upati je, da se bodo tudi prejemki vpokojencev in vpokojenk zvišali, ali do danes še o tem ni nič določenega. Dobilo se bo od pondeljka naprej tudi nekaj živil in sicer po znižani ceni. To naj služi tobačnemu delavstvu za sedaj na znanje. Vsekakor pa mora biti delavstvo na braniku, da se ga preveč ne zapostavi. Draginja narašča in merodajna gospoda se mora tega enako zavedati, kakor se zaveda delavstvo.

Dopisi.

Kranj. V nedeljo dne 23. t. m. se je vršil pri nas občni zbor podružnice usnarjev in sorodnih strok. Izvolil se je nov odbor, ki obljublja, da bo delal bolj agilno kot sedanji. Na razgovoru je bila tudi draginja, sklenilo se je tudi tu staviti zahtevo po primernem zvišanju plač. Poročala sta na shodu ss. Novšak in Tome od osrednjega društva. Novi odbor obračuna z dosedanjim blagajnikom, ki ga ni bilo na tem shodu. S tem shodom se prične tudi v Kranju živahnejše delovanje, v tem zapuščenem Kranju, ki bi moral biti v prvih vrstah delavskega gibanja. Zdi se nam, da uvideva že delavstvo, da so uspehi le v skupnem delu.

Tržič. V nedeljo dne 23. t. m. se je vršil pri nas shod usnarjev in sorodnih strok, na katerem sta poročala ss. Novšak in Tome iz Ljubljane o potrebi organizacije ter razpravljala o vzrokih naraščajoče draginje. Shoda se je udeležilo veliko število članov naše podružnice, pojasnili so razmere, katere obstojajo tam. Tako imajo plače neučeni delavci dnevno 6 K 20 vin., delavke pa 3 K 60 vin., s katero vsoto danes, o tem je menda vsakdo prepričan, ob najboljši volji ni mogoče izhajati. Sklenilo se je soglasno, staviti zahteve po zvišanju plač za 100 odstotkov za vse delavce in delavke v tej stroki. Izvolil se je odbor zapornikov za posamezna podjetja, ki je dobil nalogo, v teku tega tedna predložiti spomenice vsem podjetjem. Strokovno komisijo bo zastopal sodr. Vrhunc. Na razna vprašanja od strani članov ter pojasnila odbora in odposlancev je zaključil načelnik po dveipolurni debati ta veljavni in zanimivi shod.

Iz letnega poročila Društva tiskarskih in črkovliviških pomočnikov na Kranjskem. Leta 1868. je bilo osnovano to društvo in deluje od tedaj nepretrgoma v popolnoma strnjениh vrstah. Delovanje do tik pred vojno, ko je bila znana velika stavka po vsej Avstriji, je bilo razmeroma z lepimi uspehi. Vojne razmere in teror pa, ki je zavladal med vojno, je silno oviralo društveno delovanje. V vojni pa z ozlrom na socialne razmere organizacija ni mogla vsega doseči, ker ni imela nikakršne zakonite zaščite, kakor je bilo to v

nekaterih drugih strokah, zlasti v vojni industriji. To bo morala organizacija popraviti sedaj. Tiskano poročilo pravi v uvodu: »Prebridka svetovna vojna je končana. Padle so stare državne meje in mi stojimo še pred velikimi izpremembami, preden se knočnoveljavno uredimo zanesljive stvari. Naše društveno razmerje do drugih bratskih združenj bo mogoče urediti tudi šele potem, ko se določno ugotove nove politične meje starih in na novo nastalih držav. Do takrat naj veljajo za nas še vedno stari dogovori med organizacijami, ker bi drugače nastal silen in škodljiv nered v pravicah društenikov, ki se ga moramo prav posebno izogibati v sedanjih razmerah. Ker je negotovost še vsepovsod zelo velika, je treba potrpeti za sedaj z rešitvijo sicer perečih in nujnih vprašanj glede novih pogodb in dogovorov. Rešili pa bomo ta vprašanja o pravem času in v prid celokupnega organiziranega tiskarskega pomočništva, če bomo edini in se bomo vedno natančno zavedali vseh dolžnosti, ki nam jih nalagata organizacija in skrb za dobrobit našega poklica v bodočnosti.« — Društvo je imelo v poslovnem letu občni zbor in dve društveni zborovanji ter 18 odborovih sej. Doslej je obstojala tiskarska organizacija kot federativna zveza; v minulem letu pa se je preosnovala v državno društvo na ta način, da se je uvedel enoten prispevek, kar pa po končani likvidaciji preneha, ker se bodo morale najbrže zasnovati po političnih ozemljih. V tem primeru se delokrog tega društva razširi tudi na Spodnje Štajersko, Primorsko in eventualno na Koroško. Pred vojno je štelo društvo 195 članov, v vojaško službovanje je bilo vpoklicanih okolo 140, tako da je društvo v zadnjem času vojne štel le nekaj nad 50 članov; ob koncu leta 1918 pa je naraslo število zopet na 123 članov; drugi so še v vojaški službi, kolikor jih ni preminulo v vojni. Računski zaključek izkazuje 14.274 kron 31 vin. prejemkov in stroškov pa 13.893 K 82 vin. Prebitok poslovnega leta znaša forej 360 K 49 vin. Društveno imetje v celoti znaša koncem leta 40.272 K 8 vin. in razen tega inventar knjižnice okroglo 3850 K. Med izdatki naj omenimo nekaj najglavnejših izdatkov: za brežposelno podporo 280 K, bolniščino 2439 K 50 vin., invalidom 3318 K, pogrebne 800 K, sirotam in vdovam članov 1238 K, za časopisje in knjižnico 221 K 91 vin., organizacija 642 K 40 vin. itd. Knjižnica šteje 1902 knjig. Tiskarska organizacija je izvedena temeljito in posluje kot dobro disciplinirana organizacija, stoji pa pred važnim korakom, namreč pred revizijo mezdne pogodbe, ki poteče s koncem leta 1919. Za ta primer je nujno, da se organizacija izpopolni, da se združi v primerni obliki tudi s pomožnim osebjem in drugimi sorodnimi strokami. To zahteva čas, to zahteva arogantnost podjetništva in pa to, da bo odslej edino naša naloga, da si izvojemo boljše socialne pogoje; ne bomo se mogli več zanašati na svoje zveze, na tuje tovariše, marveč delati bomo morali popolnoma samostojno.

Vevče pri Ljubljani. Shod papirniškega delavstva, ki se je vršil v nedeljo, dne 16. t. m., je prav lepo uspel. Sodrugi Tokan iz Ljubljane nam je v prav jedrnatih besedah obrazložil sedanji politični položaj in naloge, ki nas čakajo v novi državi. Njegove besede niso padle na skalnata tla, kar najbolj spričuje dejstvo, da mu je ljudstvo viharno pritrjevalo. Dozdaj zaspane Vevče se dramijo, naša organizacija se veča in krepi, upanje imamo v boljšo bodočnost. Da bomo pa kdaj doživeli boljše čase, je treba, da pomagajo vsi, ki so dobre volje. Premalo naročnikov ima »Najprej« v našem kraju; gostilna ni skoro nobena naročena nanj. Sodrugi, tako ne sme biti! Pomagajte zapornikom pri delu, širite list med tovariši v okolici, na kmetih! Pridobivajte novih članov za strokovno in politično organizacijo!

I. Z.

Nepotrebne skrbi si dela neki sicer dobro poznani »prijatelj« velenjskih rudarjev v »Slovenskem Gospodarju«. V svoji najvnosti v omenjenem klerik. glasilu preti, da bo poklical na pomoč silo, ki naj velenjske rudarje nauči spoznavati pravice in čenča še marsikaj drugega, vse skupaj pa ni niti omembe vredno. Značilno pa je dejstvo, da privesek klerikalne stranke žuga s silo! No, no, le počasi, prijatelj, vsaj ne bo tako hudo s to tvojo silo. Dopisnik naj bo uverjen, da si bo delavstvo svoje razmere, tudi kar se tiče organizacije in vplačevanja potrebnih prispevkov, uredilo tako kakor se mu bo zdelo najboljše. Ob tem pa se ne bo oziralo na to, če je komu izmed pičlih puhloglavih ljudij stvar všeč ali ne. Silo, na katero se možic zanaša, se nahaja menda v obliki slame v njegovi glavi, ker bi sicer ne čenčaril tako »pametno«. Kar se je napravilo, se je naredilo potem sklepa in v sporazumu delavstva, pošteno odkrito in pravično. Nikogar se ne sili k nobeni stvari, poznamo le prostovoljni, solidarnostni čut ter nujne potrebe. To sicer dopisnik vse dobro ve, da se noben pošteno misleč človek nad našimi ukrepi ne more izpodtikati. To dobro ve, nič ga pa ne moti, da postavlja resnico na glavo, iz same mržnje, ker se stvari pri velenjskem rudniku ne razvijajo v priloge meščanskemu klerikalizmu. Naj le »Slovenski Gospodar« s svojim dopisnikom vred vzame na znanje, da bo klerikalizem ob probujanju velenjskih rudarjev in slovenskih delavcev sploh polagoma izgubil tla pod nogami na celi črti. Dosti je bilo tolažbe, dosti pa tudi zavajanja vode na klerikalne mline, dosti pa tudi brezkončnega trpljenja pod klerikalno ero. Mogočno se razvija spoznanje in zavednost delavstva, zato pa tudi gospoda od klerikalne in liberalne stranke z Bogom za ta čas, vidimo pa se zopet ob obračunu, ki ga bo delavstvo še poravnalo z vami.

Dopisnik »Slovenskega Gospodarja« iz Velenj naj bo drugič nekoliko previdnejši, kajti tisti, ki ima maslo na glavi, stori dobro, če ne hodi na sonce.

Ruše. V nedeljo dne 23. marca 1919 se je v tukajšnji ljudski šoli vršil prav dobro obiskan shod kemičnega delavstva, na katerem je govoril sodrug Tokan iz Ljubljane. Shod je uspel nad vse pričakovanje dobro. Bilo pa je tudi potrebno, da se je ta shod vršil, zakaj na obrazih zbranih delavcev in delavk je bilo opazati neko do sedaj nepoznano presenečenje. Odkritih ter možatih besed, črpanih iz duše izkoriščenega, gospodarsko zaslužjenega in zatiranega delovnega ljudstva ti naši sotrpini še niso slišali. Iz življenja našega delavnega ljudstva, posebno po deželi, ki živi v bližini industrijskih podjetij, bi se dalo napisati cele knjige, posebno senčne strani tega življenja bi nam odkrile nebroj krivic, ki se jih od vseh strani prizadeva temu ljudstvu. Njegovo prihranjeno, bolje rečeno pristradano majhno imetje izkoriščajo in njihovim otrokom odjedajo brezvestni kapitalistični in špekulantski posamezniki zadovoljnost, ki se je izražala na obrazih poslušalcev, bo porok za to, da bo probujenje delavstva iz duševnega mrtvila rodilo obilo sadu in privedlo osvobojenje ter eakopravnost dosedaj teptanih širokih delavnih mas našega naroda. Lep začetek je napravljen; na delavcih samih pa bo ležeče, da z železno vztrajnostjo in neumornim delom započeto delo nadaljujejo.

Fala. Velikanske, res moderne naprave za proizvodnjo elektrike s pomočjo vodne sile močne reke Drave so tukaj, toda pogoji, pod katerimi dela in živi delavstvo pri teh velikopoteznih napravah, niso moderni, še manj pa zavidanja vredni. Le oglejmo si nekoliko plače in takoj si lahko napravimo sliko, ki nam predočuje usodopolno senco, ki jo tukaj razširja mogočni kapitalizem. Čujte in strmite: prvovrstno

kvalificirani delavci imajo reci in piši po 12 K, drugi pa po 7 do 8 K in 9 K plače na dan! Ako upoštevamo naravnost neverjetne draginjske razmere, tedaj so te plače v sedanjih izrednih razmerah nekaj tako nezaslišanega in od židovsko kapitalistične družbe kot posestnice teh naprav tako gorostasno umazane, da preneha vse. Izžemati temu delavstvu mozeg iz kosti, to je očitni namen teh pijavk. Da se mora tem nevzdržnim razmeram priti v okom, je jasno. Podjetju načeljuje nek nadinženir in zdi se, da je ta gospod nekoliko prehudo vdan svoji gospodi. Vse, kar je prav; nimamo prav nič proti temu, če svoji gospodi zvesto služi, vendar pa nikakor ne gre, da bi zaradi večje dobičkanosti podjetja in večje dobičkaželjnosti družbe pritiskal delavce gospodarsko, posebno kar se tiče plač, tako ob zid, da jim niti dihati ni mogoče. O stvari bomo čisto gotovo še govorili. A nekaj drugega je še: Gospod nadinženir ni zadovoljen samo s tem, da so delavci glede plač pri tem podjetju do skrajnosti izkoriščani; njemu, in tu ne vemo ali po nalogu svojih gospodarjev ali pa morda iz lastnega nagiba, ni po volji osemurni delavni čas. In pomočki, ki jih v namen prekršenja osemurnika ta gospod rabi, presegajo vso umetno, premeteno zahrbtnost. Vplivnejše osebe izmed delavcev je namreč skušal pridobiti zase, obe-tajoč jim neke bonifikacije, da bi nabirali podpise vseh ostalih delavcev, ki naj bi se s tem prostovoljno izrekli za deveturno delo na dan! Tako postopanje že presega vse meje dopustnosti. Vrhutega pa naj bi se zgodilo še nekaj. Podaljšanje delavnega časa naj bi omogočilo skrajšati do gotove mere število delavcev. Z drugimi besedami povedano: Delavni čas naj bi se podaljšal, nekaj delavcev pa naj bi se vrglo na cesto. To naj bo povedano za danes, drugič bomo pa povedali še kaj.

Domači pregled.

Izstop socialnih demokratov iz osrednje vlade in pokrajinskih vlad. V vladnih krogih naše države nastopa silna reakcija, ki je nismo poznali niti v stari Avstro-ogrski. Slovenski in hrvaški liberalci so se združili v enotno mogočno stranko, ki hoče zavladati v Jugoslaviji z vso neobzirnostjo in prepričati vsakršen socialen napredek, ki se drugod v tako izrazitem delovanju pokazuje. Ti merodajni liberalni in kapitalistični krogi ne marajo ne agrarno reformo, ne socialno zakonodajo, ne delavsko varstvo in tudi ustavo, zlasti volilno pravico pripravljajo tako, da že danes lahko rečemo, da hoče gospoda politični opehariti ljudstvo. Notranje politični položaj je torej kritičen, zaradi tega je sklenil klub socialističnih poslancev v državnem predstavništvu, da izstopijo iz centralne vlade. (s. Korač) in tudi iz pokrajinskih vlad. Jasno je, da je sodelovanje v taki nazadnjaški vladi, kakor je zlasti v Belgradu, nemogoče. Socialno demokratična stranka bo morala urediti svojo taktiko po potrebi. Delavstvo pa se naj zaradi tega ne vznemirja. Zanaša naj se na proletarsko solidarnost in naj podpira po svojih močeh smotreno delo svojih zaurpnikov tudi vbodoče.

Naročite majski spis! Letošnji majski spis bo izšel v obliki večje brošure na dveh polah. Veljal bo 1 K ter bo njegova vsebina trajne vrednosti. Naroča se pri upravi »Napreja« v Ljubljani. — Oprema bo lepa. Zlasti organizacije naj se obrnejo pravočasno z naročili na upravo.

Za izboljšanje dovoza živil v Slovenijo. Iz Belgrada poročajo: Poverjenik za javna dela in poslanec sodrug Anton Kristan ter poslanec dr. Hohnjec (jugoslov. klub) sta intervenirala včeraj pri ministrskem predsedniku Protiču in pri ministru za trgovino in prehrano Ribarcu in posredovala o važnih gospodarskih zadevah, ki se tičejo Slovenije, zlasti v vprašanju svo-

bodne trgovine in zadostne prehrane vseh slovenskih okrajev, dalje tudi o dovozu in izvozu iz inozemstva. O vseh zadevah je bila narejena in izročena spomenica, ki so jo podpisali vsi trije parlamentarni klubi, v katerih so tudi slovenski poslanci. Naši zastopniki so dobili gotovost, da se bo za Slovenijo dovolilo in ukrenilo vse, karkoli bo mogoče, da se naši kraji zadovoljijo s prehranjevanjem in v drugih gospodar-skih ozirih.

»Državna posredovalnica za delo«. Podružnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu (od 16. III. do 22. III. 1919.) je iskalo delo 191 moških in 62 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali 243 moških in 40 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 77. Pri vseh podružnicah »Državne posredovalnice za delo« je od 1. januarja 1919 do 22. marca 1919 iskalo delo 3667 delavnih moči, delodajalci so pa iskali 3481 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 791. Delo iščejo pisarniške moči (119), trgovski uslužbenci, slugi, mizarji, kolarji, ključavničarji, kovači, slikarji, pleskarji, čevljarji, krojači, tov. delavci, rudarji, natakarice, služkinje, peki, mlinarji, mesarji. V delo pa sprejme posredovalnica zidarje (111), tesarje, navadne delavce za tov. za čevlje, čevljarje, kleparje, služkinje, šivilje in razne druge obrtnike.

Brezposejni se po tozadevnem naročilu in informacijah ministrstva za socialno politiko svare pred potovanjem v Srbijo. Dela tam za enkrat ni dobiti nobenega in vlada med srbskimi delavci samimi zelo velika brezposelnost. — »Državna posredovalnica za delo« v Ljubljani.

Državno imetje sovražnih držav je zaplenjeno. Vsa imovina sovražnih držav in njih podanikov v Hrvatski, Slavoniji in Medjimurju se zapleni; trgovske hiše, banke in njih poslopja, inventar, gotovine, popisi, dragocenosti, industrijska podjetja s celo imovino in zgradbami, zemljo, gozdovi in rudniki se razlastijo.

Konec štrajka bančnih uradnikov v Zagrebu. Stavka bančnih in zavarovalnih zavodov je končana. Uradniki so pričeli danes popoldne z internim delom, a jutri bodo pričeli v vseh denarnih zavodih z delom tudi za stranke. Bančni uradniki so dosegli sporazumno nastopno: 1. Enkratno šesturno uradovanje, ki se prične čez 14 dni. 2. Regulacijo plač izvede do 15. aprila t. l. vsak zavod zase sporazumno s svojimi uradniki. 3. Enkratno vojno podporo v znesku 1500 K, za ženo 900 kron in za vsakega otroka 400 K. 4. Uvedba rabsodišča, v katerega izvoli vsak zavod 3 uradnike in 3 člane uprave, ki volijo vsi skupaj predsednika. 5. Uradniška pragmatika se mora osnovati na najmodernejših principih, a v veljavo mora stopiti 1. oktobra t. l. Gospodje bančni uradniki so se, kakor videti, poprijeli z dobrim uspehom sredstva, ki so se ga dosedaj posluževali le delavci. Taktika delavcev torej potemtakem ni slaba. Bili so časi, ko so uradniki smatrali delavsko stavko za nekaj nezaslišanega, toda eksistenčne težave so jih prepričale, da druge pomoči ni, ako podjetništvo noče priznati, da mora deloven človek tudi živeti.

S policijskim sistemom začenjajo tudi pri nas. Nedavno je pozval celjski gerent zaupnike naših organizacij in jih je okaral. Rekel je, da se preveč agitira za »boljševizem« ter da morajo uvesti bolj zmerno taktiko. Ob tej priliki je tudi očital shod v Polaeli, na katerem je »neki« Tokan naravnost hujskal na boljševizem, ter da se vrši preiskava in bodo vsi tisti, ki so bili na shodu, zaprti. Nekako tako je izvajal svobodomiselnih in demokratičnih gerent. Shod v Polzeli pa je bil socialno demokratični in se je govornik izražal popolnoma v zmislu socialno demokratičnih političnih in strokovnih organizacij, s tem da se je oziral na zahteve delavstva, ki so opra-

vičene po programu delavskega pokreta prav tako pri nas kakor po vseh drugih državah. Terorizma pa delavstvo ne bo prenašalo več in je tudi ni nobene moralne sile, ki bi ga v to prisilile. Če bo pa to strahovanje in ta terorizem nadaljeval svojo aroganco, namesto, da bi se izvedle pametne demokratične in socialne reforme, ki bi ublažile to razpoloženje, pa ni naša krivda. Zelimo, da država konsolidira mirnim potom, toda ta želja mora biti na obeh straneh in odkritosrčna.

Tovarna vagonov v Osjeku. Tovarna strojev in železovilarna v Osjeku name-rava zgraditi veliko tovarno železniških vagonov. V to svrhu se pogaja z mestno občino za stavbišče.

S sej.

Osrednje društvo usnarjev in sorodnih strok. Centralni odbor Osrednjega društva usnarjev in sorodnih strok je imel dne 15. marca 1919 sejo, kateri je poleg predsednika ter njegovega namestnika prisostvovalo 7 odbornikov. Društveniku Mrsolu se za čas njegove brezposelnosti prizna karenčna doba in mu za ta čas ni treba plačati prispevkov. Dopis iz Vrhnike se vzame na znanje ter se pošlje tjakaj delegata, ravnotako v Smartno. Za nedeljo dne 23. marca 1919 se napovedo shodi v Kranju in Trziču (ki so se med tem časom že vršili, op. ured.) Dopis iz Soštanja, glede pomanjkanja sirovih kož v tamošnji tovarni se pošlje v Belgrad v svrhu posredovanja. Poslovne knjige za centralo kakor tudi podružnice se nabavijo. Nakup knjig se poveri strokovnemu tajništvu, ki naj poskrbi potrebne knjige po primerni ceni. Imetje v gotovini centrale kakor tudi podružnic se vloži na eno, vinkulirano hranilnično knjižico pri Splošnem kreditnem društvu v Ljubljani. Poročilo sodruga Novšaka o dobro uspelem shodu usnarjev na Vrhniki, kjer je ta poročal o pomenu in koristi strokovne organizacije, se vzame odobruje na znanje. Novo ustanovljeno podružnico na Vrhniki, v katero je pristopilo takorekoč vse tamošnje delavstvo naše stroke centralni odbor najiskreneje pozdravlja ter želi podružnici najboljših uspehov.

Shodi.

Zidanost. Shod delavstva iz cementne tovarne se bo vršil v soboto dne 29. marca 1919 ob pol 5. popoldne. Poroča sodrug Tokan.

Sevnica ob Savi. Shod lesnih delavcev se bo vršil v nedeljo dne 30. marca t. l. ob 8. dopoldne v prostorih gostilne gosp. Lamperja. Govoril bo s. Tokan.

Celje. Shod lesnih delavcev se bo vršil v soboto dne 5. aprila t. l. zvečer. Uro in prostor določijo tamošnji zaupniki. Poroča sodrug Zore.

Celje. Shod mlinskih ter pekovskih delavcev in mesarskih pomočnikov se bo vršil v soboto dne 5. aprila t. l. zvečer. Natančno uro in prostor določijo zaupniki. Tega shoda naj se v polnem številu udeleže tudi stavbinski delavci. Poroča sodrug Tokan.

Polzela. Ustanovni občni zbor podružnice lesnih delavcev se bo vršil v nedeljo dne 6. aprila t. l. ob 9. dopoldne. Delavci in delavke lesne industrije vašega kraja, pridite vsi! Uro in prostor določijo zaupniki. Poroča sodrug Zore.

St. Pavel. Shod predilniških delavcev in delavk se bo vršil v nedeljo dne 6. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne. Uro in prostor določijo zaupniki. Poroča sodrug Tokan.

Misljinje. Shod lesnih delavcev se bo vršil v nedeljo dne 6. aprila t. l. ob pol 7. zvečer. Prostor določijo zaupniki. Poroča sodrug Zore.

Št. Lovrenc. Shod kovinarjev se bo vršil v ponedeljek dne 7. aprila t. l. ob 4. popoldne. Prostor določijo zaupniki. Poroča sodrug Tokan.

Št. Lovrenc. Shod lesnih delavcev se bo vršil v ponedeljek dne 7. aprila t. l. ob 6. zvečer. Prostor določijo zaupniki. Poroča sodrug Zore.

Svetovni pregled.

Jugoslavija in boljševiško gibanje. Meščanski listi so postali strahopetni. Prevrata, ki se je izvršila na Ogrskem, jim je vtil tak strah, da na ves glas kličejo antanto na pomoč, češ, da je edino Jugoslavija še zmožna, da se upre boljševizmu; po vseh drugih državah pa vre. To ni povsem resnično. Če bodo naše meščanske politične stranke delale dosedanje izkoriščevalno in nedemokratsko politiko, če bodo izstradavali ljudstvo na korist odedu, ljudstvo tudi pri nas ne bo moglo prenašati gorja, in gorje rodi — samopomoč. Živeti hočemo in svobodni hočemo biti! Imamo pravico do obojega.

Vlada sovjetov na Ogrskem. Povsem nepričakovano se je izvršil na Ogrskem politični preobrat. Socialno demokratična stranka in komunisti so se zedinili in prevzeli vso oblast v deželi brez prelivanja krvi. Poslali so pozdrav ruskim boljševikom in proletarijatu sveta posebno spomenico, v kateri apelirajo na socialiste ostalega sveta k energičnemu delu. Antanta in tudi srednja Evropa so razočarani. Antanta je prepovedala promet z Ogrsko. Nemški Avstriji in Čehoslovakom, ter grozi, da bo zasedla Ogrsko in iztrebila boljševike. Seveda ne pomisli pri tem, da je to silno nevarna igra, ker je tudi Rumunija že deloma v revoluciji in se utegne ob terorizmu ta pokret raztegniti še na druge dežele.

V čem so se združili socialni demokrati in komunisti na Ogrskem. Iz Budimpešte poročajo: Fuzija socialno demokratične stranke s stranko komunistov se je izvršila z nastopnimi pogoji: 1. Vso oblast prevzame proletariat. 2. Proletariat se mora oborožiti. Meščanstvo se mora razorožiti. 3. Organizirati se mora vojske delavcev. 4. Oblast izvaja svet delavcev, vojakov in kmetov proletarcev. 5. Zemljišča so skupna last. Posedstva se ne razdele, produkcija se vrši po zadru-gah. 6. Tvornice, rudokopi, banke in železnice se morajo socializirati. 7. Takojšnja ločitev cerkve od države.

Izpremema politike italijanskih socialistov. Ker je osrednji komite socialistične stranke Italije sklenil, v protest proti kapitalističnemu miru proglasiti generalno stavko, koje začetek bo določilo vodstvo stranke, je, kakor poroča Bureau Express po listu »Avanti«, vodstvo italijanske socialno demokratične stranke sprejelo dnevni red, da izstopi italijanska socialno demokratična stranka iz socialistične internacionale in da pristopi k revolucionarni socialistični internacionali na podlagi načel komunističnih ruskih boljševikov.

Nazadovanje alkoholizma na Nemškem. Statistika berlinskega zdravstvenega urada izkazuje v vojnih letih, ko se je alkohol znatno podražil in omejila poraba, lepo nazadovanje obolenj na umu, ki jih provzroča alkoholizem. Dne 1. januarja 1914. je bilo v javnih blaznicah in zasebnih zdraviliščih zaradi alkoholizma obolelih moških 3148, dne 31. decembra 1916 pa samo še 1896, tako da se je število znižalo za 1252. Seveda je treba tu upoštevati, da se je število moškega prebivalstva sploh z vsakim letom manjšalo, vendar je vpliv omejitve pitja očividni. To potrjuje tudi dejstvo, da se je v teh letih zmanjšalo tudi število ženskih alkoholikov, čeprav ne v toliki meri kakor pri moških. Tako je

število ženskih bolnikov 1. januarja 1914 znašalo 382, dne 31. decembra 1916 pa le še 295, padlo je torej za 87. Se večja razlika se kaže v številu zaradi alkoholizma nanovo sprejetih.

Neprestana žetev. Na svetu je neprestana žetev. V januarju žanjejo v Argentini, Čile, Avstraliji, Novi Zelandiji, v februarju v Indiji, v marcu v Gornjem Egiptu. V Meksiki, na Kubi, v spodnjem Egiptu, Siriji, Perziji, Mali Aziji žanjejo v aprilu, v naslednjem mesecu v severni Ameriki, nekaterih delih južne Amerike. Na Japonskem in Kitajskem, v juniju v Italiji, južni Afriki in zapadnih delih Zedinjenih držav, v juliju v podonavju, severni Franciji, južni Rusiji, Kanadi; v Nemčiji in Angliji žanjejo v avgustu, enako v Belgiji, Holandiji. V septembru žanjejo v Rusiji in Skandinaviji, meseca oktobra v Peru, novembra v južni Afriki, v decembru pa v južni Avstraliji. Tako ni dneva, da bi srp ne pel. Le po lastni krivdi človeštvo nima kruha.

Financijska moč Zedinjenih držav. Pred vojno so dolgovale Zedinjene države inozemstvu 34 milijard frankov. Sedaj je dolžna Amerika Evropi samo eno milijardo dolarjev, a Evropa dolguje njej 11 milijard dolarjev, t. j. 55 milijard frankov. Ameriška trgovska bilanca je pred vojno izkazala 500 milijonov čistega dobička, a za časa vojne se računata čisti dobiček na eno in pol milijarde dolarjev. Svetovna vojna je privedla Evropo v krepke ameriškega kapitala in trustov.

Boljševiška šola. Kakor poroča »Berliner Borsenzzeitung«, je urejena v Petrogradu boljševiška šola za nemške vojne ujetnike. V celem hočejo izučiti v Petrogradu 10.000 takih agitatorjev, ki se vrnejo kot odpuščeni vojni ujetniki v Nemčijo. V Samari in Nišnjem Novgorodu zbirajo vse nemške in avstro-ogrške vojne ujetnike, vračajoče se iz Sibirije, in jih pošiljajo v Moskvo, kjer se ustanovi iz njih »zahodna komunistična divizija«, ki naj broji 20.000 mož.

Žrtvo španske bolezni v Indiji. Minister za Indijo je v angleškem parlamentu poročal, da je v Britski Indiji v letu 1918. umrlo vsled španske bolezni 5 milijonov ljudi.

Ne promeniraj, ampak delaj! Sodrug, ki se je vrnil iz Rusije, nam je pripovedoval o tem-le dogodku, ki jasno izpričuje, da lenuhi in postopači v boljševiški Rusiji ne morejo obstajati in da jih je Lenin iztrebil z železno roko: V Moskvi, ki se je po revolucijskih dneh pričela polagoma pomirjati, so se naenkrat pojavile na ulici nagizdane mladenke in žene bogatašev, ki so vsak dan promenirale po obljudenih ulicah in parkih. Sovjetu to seveda ni bilo po volji, da bi tako čvrste in mlade ženske tratile čas s promeniranjem ter pogovarjanjem, zato je izdal oklic: »Vsem!«, v katerem je stalo, da se morajo določenega dne vse mlade ženske, ki nimajo dela, javiti pri mestnem sovjetskem uradu in sicer naj prinese vsaka od teh s sabo eno izmed sledečih orodij: grablje, motiko, lopato ali rovnico. V slučaju, da bi se vse brezposelne ženske ne javile na določen dan, morajo one, katere se zaloti pri promenadi in se jim dokaže, da se ne bavijo z nikakšnim koristnim delom, prevzeti v popolno oskrbo enega ali dva vojna invalida. Ko je prišel napovedani dan, se je javilo veliko število teh »promenadnih kebrčkov« z grabljami, motikami itd., in vse te je poslal sovjet na polje, da tam delajo ter tako koristijo človeški družbi. Nobena pa ni bila toliko »korajzna«, da bi ostala doma, kajti škoda se jim je zdelo denarja za — vojne invalide. — To je boljševiški teror in če bi se ga poslužile vlade evropskih in drugih držav, bi to gotovo splošnosti le koristilo. Nekaterim bi se sicer pobesil nos, a na to se ne sme ozirati, če gre za blagor ljudstva. Kdor noče delati in ima dovolj denarja, naj ga prevzame v svojo oskrbo invalida ali vojno sirota.

Konferenca kovinarjev.

V nedeljo dne 23. sušca t. l. se je vršila v mestni posvetovalnici v Ljubljani konferenca za definitivno ustanovitev »Osrednjega društva kovinarjev in sorodnih strok« za Slovenijo.

Provizorinči predsednik sodrug K o c j a n je konferenco otvoril z iskrenim po-

zdravom zunanjih delegatov iz Zagreba in Dunaja, ter podal besedo k situacijskemu poročilu sodrugu I g. M i h e v c u, ki je poročal o položaju kovinskih delavcev in o kovinarstvu sploh. Govornik je naslikal ogromni razvoj kovinarske strokovne organizacije, ki se je izvršila v tem kratkem času.

Ustanovilo se je deset podružnic in ena vplačevalnica. Število članov kovinske organizacije se je v zadnjih treh mesecih več kot potrojilo. Tudi mezdnó gibanje je bilo v več krajih, povsod je imelo delavstvo uspeh, tako v avtodelavnicah, na Jesenicah, Sv. Lovrencu in v Litijski topilnici. V mezdnem gibanju je delavstvo pri tvrdkah Samassa, Tönnies in Kastelic & Žabkar, ki pa še ni zaključeno; vsekakor pa je pričakovati, da konča z uspehom za delavce.

Nadalje sodrug Mihevc poudarjal potrebo ujedinenja, preosnovo organizacije kovinskih delavcev za celo Jugoslavijo, kar so vsi delegati odobraval.

Sodrug B a r t u n e k z Dunaja toplo pozdravlja v češkem jeziku ustanovitev kovinske centrale za Jugoslavijo in obenem poroča o spojitvi čeških separatistov s centralisti, ter naglašja, kako neobhodno potrebno je, da se proletariat združi v močne falange proti organizaciji kapitalizma.

Nato je govoril sodrug K a v r i č iz Zagreba, ki je obširno poudarjal potrebo ujedinenja kovinskih organizacij v Jugoslaviji in podal tople pozdrave hrvatskih kovinarjev.

Sodrug H l e b š je prebral nato prestopna določila med avstrijsko kovinarsko zvezo in Osrednjim društvom kovinarjev in sorodnih strok za Slovenijo, ki se glase:

Prestopna določila, sklenjena med Zvezo kovinarjev na Dunaju in »Osrednjim društvom kovinarjev« v Ljubljani.

V spoznanju vsled vojnega poloma na političnem polju, kateremu se morajo strokovne organizacije prilagoditi, čuti Zveza avstrijskih kovinarjev v varstvo svojih članov nujno potrebo, da se regulirajo odnošaji k Zvezi kovinarjev za slovensko ozemlje ter predlaga sledeči sporazum:

1. Prestopna določila.

a) Za okrožje nemške avstrijske republike se priznajo samo organizacije kovinarjev od Zveze avstrijskih kovinarjev (Österr. Metallarbeiterverband); za jugoslovansko okrožje od jugoslovanske države, se nasprotno pripozna »Osrednje društvo kovinarjev« in sorodnih strok na slovenskem ozemlju s sedežem v Ljubljani.

b) Društveniki Zveze avstrijskih kovinarjev na Dunaju, kateri so bili dne 31. decembra 1918 v slovenskem okrožju, se pripoznavajo kot člani s 1. januarjem 1919 »Osrednjega društva kovinarjev in sorodnih strok« v Ljubljani.

c) Osrednje društvo kovinarjev in sorodnih strok v Ljubljani prevzame dru-

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 29. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 6 tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 6. prispevek t. l. že poravnán. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

štvenike z vsemi že doseženimi pravicami in po izvršenem prestopu veljajo za društvenike pravila o podporah Osrednjega društva kovinarjev v Ljubljani.

d) Osrednje društvo kovinarjev se zaveže, drugojezikovnim potrebam društvenikov, kateri prestopijo, iti v vseh ozirih na roko ter njim agitacijo in pojasnilo dajati v materinem jeziku, in ustanavljati knjižnice.

(Konec prih.)

Obvestilo.

Trbovlje. S. D. I. Vezane 4 letnike smo Vam poslali v Kočevje, dobili pa smo jih nazaj, ker ste med tem časom odšli. Pošljemo Vam jih, kakor hitro nam nannanite novi naslov. Denar v znesku 30 K pošljite!

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Sodrug!

Naročite si socialistično revijo

„DEMOKRACIJA“!

Prva številka II. letnika izide meseca marca. Celoletna naročnina K 20.—.

Upravništvo je v

Ljubljani poštni predal 91.

Dobiti je tudi številke prvega letnika. Opozarjamo posebno na „Tržaško“, „Jugoslovansko“ in „Cankarjevo številko“ s Cankarjevo sliko.

Razun tega so v zalogi:

Peter Bezruč: Šlezke pesmi. K 7.—
To so pesmi silnega češkega pesnika, ki opeva bedo in trpljenje delavstva; s poštnino K 7.40.

Demokratizem in ženstvo 60 v. s poštnino K 1.—.

Pogled v novi svet 60 v. s poštnino K 1.—.

Čevlji tovarne = Peter Kozina & Ko.

iz najfinejšega ševro- boks- in lak-usnja z usnatimi podplati se dobe po dnevnih cenah.

= Trpežni zimski =

iz fine teletine z gumijastimi podplati po K 85.— za moške, K 73.— za ženske.

V zalogi Ljubljana na Bregu.

UČITELJSKA TISKARNA LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za shode in veselice. -

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd. - -

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Več zidarjev

proti dobri plači in ugodnimi pogoji se sprejme takoj v delo. Javiti se je med uradnimi urami v

„Državni posredovalnici za delo“
Ljubljana, Stritarjeva ulica 3.

Miši, podgane, stenice, ščurki in ves mrčes mora poginiti, ako porabljaate moja najbolja, izkušena in povsod hvaljena sredstva. Za podgane, miši in poljske miši K 5; za ščurke K 5.—, Osobito jaka tinktura za stenice K 5; uničevalec moljev K 2; prašek proti mrčesom K 2.— in K 4.—, tinktura proti ušem pri ljudeh K 3.—, mazilo za uši pri živini K 2.—; prašek za uši v obleki in perilu K 2.—; tinktura za bolhe pri vseh K 1.50; prašek proti pernim ušem K 2.—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3.

Pošilja po povzetju

Zavod za eksport

M. JUNKER, Zagreb 6.,
Petrinjska ulica št. 3. III.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4. prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211 - 1/21		Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210 - 1/211	2-3	Turjaški trg št. 4. Frančiškanska ul. 2.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	1/411 - 3/412	1-2	Milšerjeva ul. 12. Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje		1-3	Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah Bolniščina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

NAJVEČJA SLOVENSKA HRANILNICA!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1918 vlog . . . K 80,000.000.—
rezervnega zaklada K 2,500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima vpeljane lične

∴ domače hranilnike. ∴

Hranilnica je pupilarno varna.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske proti 5 1/4% obrestim in proti najmanj 1% ozir. 3/4% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

∴ - - - **Kreditno društvo.** - - - ∴

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Dunajska c. 17.

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa. Ceniki se dobe zastonj in franko.